

DECIZIE

24 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, Galina Stratulat
judecători Iuliana Oprea, Ion Druță, Dumitru Mardari, Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ludmila Roman împotriva Ninei Andronic cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, evacuarea din bunul imobil și încasarea cheltuielilor de judecată, și

cererea reconvențională înaintată de Nina Andronic împotriva Ludmillei Roman cu privire la declararea nulă a certificatului de moștenitor legal, radierea din registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, prin care s-a respins apelul declarat de Nina Andronic și avocatul Vasile Petrov, în interesele Ninei Andronic cu menținerea hotărârii Judecătoria Hîncești din 20 mai 2016,

c o n s t a ț ă :

La 10 iulie 2013, Ludmila Roman a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ninei Andronic cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, evacuarea din bunul imobil și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la 27 decembrie 2011 a devenit moștenitor legal a averii mamei sale, Maria Costin și anume a terenului pentru construcții, cu suprafața totală de 0,0989 ha, numărul cadastral 5301203326, fapt ce se confirmă prin certificat de moștenitor legal, eliberat de notar public Olga Murzac.

Susține că, în baza moștenirii legale Ludmila Roman a înregistrat dreptul său de proprietate asupra imobilului nominalizat în Registrul de Stat al bunurilor imobile.

Precizează că, conform certificatului Agenției Relații Funciare și Cadastru din 13 ianuarie 2012, acest teren a fost inițial înregistrat pe adresa or. Hîncești, str. S. Lazo 93, însă în anul 2001 i-a fost atribuit adresa or. Hîncești, str. S. Lazo 117, specificând că la momentul înregistrării moștenirii acest teren a fost înregistrat pe adresa or. Hîncești, str. S. Lazo 95 ca fiind proprietate a reclamantei.

Afirmă că, ulterior a depistat că pe teritoriul terenului dat locuiesc persoane necunoscute, specificând că în legătură cu faptul dat Olesea Roman, reprezentant împuternicit, s-a adresat cu cerere către Comisariatul Poliției or. Hîncești, iar prin scrisoarea nr. 0-48/12 din 01 iunie 2012 a primit răspunsul că pe adresa or. Hîncești, str. S. Lazo 93 domiciliază familia Andronic Nina, fiica ei Andronic Zinaida cu copiii Scurcan Andrei, Scurcan Constantin și Scurcan Maria.

Indică că, Olesea Roman având împuternicirile legale s-a adresat către pârâtă și persoanele care locuiesc în imobil în formă verbală cu cererea de a părăsi terenul, iar răspunsul primit nu a fost unul pozitiv, specificând că la solicitările în scris careva răspuns nu a primit.

Precizează că, Maria Costin fiind în căsătorie de 2 ori avea 2 fiice din prima căsătorie cu Vladimir Savcenco - fiica Galina, care după căsătorie a primit numele Galina Postica, iar din a doua căsătorie cu Nicolai Costin - fiica Ludmila, care după căsătorie a primit numele Ludmila Roman, specificând că după căsătorie Galina Postica a mers să locuiască în altă casă pe str. S. Lazo 25, care i-au cumpărat-o părinții Nicolai Costin și Maria Costin, iar reclamanta a rămas să locuiască cu mama sa în casa de pe strada S. Lazo 95 având grijă de ultima.

De asemenea, indică că la ambele surori a fost depistată diagnoza hepatită, specificând că având o stare materială grea în anul 2002 a plecat în Italia la lucru, deja fiind invalidă de gr. I, cu bunica însă a rămas nepoata, fiica reclamantei, pe nume Olesea Roman, care o ajută pe bunică, iar reclamanta le întreține material.

La fel, menționează că la data decesului Mariei Costin, reclamanta fiind în acutizarea bolii hepatice nu a avut posibilitate să fie prezentă la funerarii, dar a trimis banii pentru înmormântarea mamei sale, care a fost organizată de Olesea Roman, pe când Galina Postica nu a participat la cheltuielile funerarii.

Susține că, Maria Costin nu a lăsat testament pentru că fiind în viață a stabilit că casa de pe str. S. Lazo 95 rămâne reclamantei, iar fiica Galina va trăi în casa din or. Hîncești, str. S. Lazo 25, specificând că Galina Postica a dus un mod de viață nestabil, făcând abuz de alcool, iar casa ce îi aparținea acesteia a fost vândută în anul 2002, banii fiind cheltuiți la decizia acesteia, însă neavând loc de trai, s-a întors în casa părinților pe str. S. Lazo 95, unde locuia Olesea Roman, fiica reclamantei, care din cauza abuzului de alcool a Galinei Postica a fost nevoită să se stabilească cu chirie din anul 2004, unde locuiește și la momentul de față cu 3 copii minori.

Precizează că, fiica sa a aflat că Galina Postica, în anul 2005 și-a schimbat traiul în satul Logănești unde locuia în concubinaj, însă după moartea mamei lor a lăsat niște străini să locuiască în casa părinților, motiv din care surorile s-au certat, or persoanele respective locuiau acolo fără să achite serviciile pentru energia electrică, acumulând o datorie în mărime de 25 000 lei, iar tratativele duse cu sora sa de a scoate persoanele date din casa părintească nu au avut nici un rezultat.

Indică că, la 26 august 2009 în rezultatul comei hepatice Galina Postica a decedat.

De asemenea, indică că la 04 octombrie 2011 la cererea reclamantei Judecătoria Hîncești a luat hotărârea privind stabilirea faptului acceptării din partea Ludmilei Roman a succesiunii asupra masei succesoriale, ramase după

decesul Mariei Costin, specificând că s-a adresat către notarul Murzac Olga și la 27 decembrie 2011 a primit certificat de moștenitor legal asupra imobilului situat în or. Hîncești, str. S. Lazo. 95 și anume terenul pentru construcție cu nr. cadastral 5301203.326.

Afirmă că, după primirea cererii de evacuare din imobilul, Nina Andronic s-a adresat cu cererea reconvențională prin care a cerut recunoașterea dreptului de proprietate asupra imobilului dat după ea și cu cererea de revizuire a hotărârii Judecătorei Hîncești din 04 octombrie 2011 privind stabilirea faptului acceptării din partea Ludmillei Roman a succesiunii asupra imobilului nominalizat, specificând că cererea reconvențională se află în examinare, iar cererea de revizuire a fost admisă, fiind anulată hotărârea Judecătorei Hîncești din 04 octombrie 2011 privind stabilirea faptului acceptării din partea Ludmillei Roman a succesiunii asupra imobilului dat cu scoaterea acesteia de pe rol.

Solicită Ludmila Roman, cu concretizările ulterioare, admiterea acțiunii, evacuarea din bunul imobil nr. cadastral 5301203.326, situat în or. Hîncești, str. Lazo 95 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 4000 lei, repunerea în termen, stabilirea faptului acceptării succesiunii asupra masei succesoriale rămase după decesul Mariei Costin din 23 martie 2006.

La 26 noiembrie 2015, Nina Andronic a depus cerere reconvențională împotriva Ludmillei Roman cu privire la declararea nulă a certificatului de moștenitor legal din 27 decembrie 2011, radierea din registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate asupra bunului imobil nr. cadastral 5301203.326, constatarea faptului acceptării succesiunii de către Galina Postica, recunoașterea dreptului de proprietate asupra casei de locuit și a terenului după Galina Postica, obligarea OCT Hîncești de a înregistra dreptul de proprietate asupra casei de locuit nr. cadastral 53001203.326 din or. Hîncești, str. S. Lazo 95, recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare din 2008.

În motivarea acțiunii a invocat că, imobilul în litigiu a aparținut cu drept de proprietate lui Nicolai Costin, iar după decesul lui Nicolai Costin din 07 aprilie 1991, imobilul a intrat în posesia soției sale Maria Costin, care s-a folosit de acesta și a achitat toate impozitele prevăzute de lege, specificând că atingând o vârstă înaintată, aceasta s-a îmbolnăvit și avea nevoie permanent de îngrijire.

Precizează că fiica, Ludmila Roman, se află mai mult de 12 ani peste hotare, specificând sprijinul și ajutorul necesar i-a fost acordat de fiică Galina Postica, ultima a întreținut-o și a îngrijit-o mai mult de un an și cât a fost în viață Maria Costin declara, chiar în prezenta terțelor persoane, că fiica sa, Ludmila Roman nu are grijă de dânsa, a părăsit-o și nici nu mai comunica și că averea îi va rămâne Galinei Postica.

Sustine că după decesul Mariei Costin din 23 martie 2006, fiica Galina Postica singură a suportat cheltuielile de înmormântare și a intrat în posesia patrimoniului succesoral, achitând toate impozitele și taxele necesare, fapt confirmat atât prin adeverința nr. 2285 din 24 august 2009 eliberată de Primăria orașului Hîncești, cât și prin copiile ordinelor de plată anexate la materialele cauzei specificând că, ultima a înstrăinat imobilul Ninei Andronic, fiind întocmit

un contract de vânzare-cumpărare în formă scrisă, iar banii au fost achitați în rate în prezența martorilor, fapt ce se confirmă prin recipisele anexate.

Precizează că, Nina Andronic urma să înregistreze dreptul său de proprietate la OCT Hîncești, și în acest scop Galina Postica a început a perfecta actele, fapt confirmat prin certificatul cu privire la valoarea bunului imobil nr. 4310 din 29 februarie 2008, însă nu a reușit deoarece la 01 septembrie 2009 a decedat, specificând că contractul de vânzare-cumpărare al imobilului respectiv nu a fost înregistrat în modul prevăzut de lege, însă nu poate fi negat faptul transmiterii dreptului de proprietate de la vânzătorul Galina Postica, care a acceptat succesiunea părinților prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral, și cumpărătorul Nina Andronic, care a achitat prețul imobilului și a dobândit dreptul de proprietate ca o parte de bună credință.

Indică că, între părți există un litigiu de drept, capătul de cerere privind constatarea faptului acceptării succesiunii de către Galina Postica a averii succesoriale a mamei sale, urmează a fi examinat în procedură contencioasă, indicând la faptul că situația creată are legătură directă cu evenimentele ce s-au petrecut ulterior, specificând că urmează a fi apreciat critic descrierea evenimentelor expuse de către Ludmila Roman, or nu au suport probatoriu, iar anterior aceasta s-a adresat cu o cerere de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii în care a denaturat faptele petrecute în realitate, ceea ce a determinat instanța să pronunțe o hotărâre, ce ulterior a fost casată.

Susține că, după decesul Mariei Costin la 23 martie 2006 nu a fost înregistrată careva declarație de acceptare a succesiunii din partea reclamantei Ludmilei Roman, care se afla și se află și la momentul de față peste hotarele RM, iar patrimoniul succesoral ce include imobilul în litigiu a fost deja acceptat de Galina Postica prin intrare în posesiune, iar solicitările Ludmilei Roman de repunere în termenul de acceptare a succesiunii contravine normelor de drept și ar încălca dreptul de proprietate a Ninei Andronic asupra imobilului în litigiu, or Galina Postica a acceptat succesiunea prin intrarea în posesie, a înstrăinat imobilul Ninei Andronic, aceasta dobândit dreptul de proprietate ca o parte de bună credință.

La 03 iunie 2015, Ludmila Roman a depus instanței o cere suplimentară prin care a solicitat admiterea cererii cu repunerea în termen, stabilirea faptului acceptării din partea Ludmilei Roman a succesiunii asupra masei succesoriale rămasă după decesul Mariei Costin.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești din 20 mai 2016, s-a admis parțial cererea înaintată de Ludmila Roman împotriva Ninei Andronic privind evacuarea din bunul imobil, stabilirea faptului acceptării succesiunii și încasarea cheltuielilor de judecată și s-a dispus: evacuarea lui Ninei Andronic precum și a bunurilor ce-i aparțin, de pe terenul pentru construcții cu numărul cadastral 5301203.326 și din imobilul construit pe acest teren, ce se află situată în or. Hîncești, str. S. Lazo 95, fără acordarea unui spațiu de locuit, în rest pretențiile se resping ca fiind nefondate.

S-a încasat de la Nina Andronic în beneficiul Ludmilei Roman cheltuielile de judecată formate din cheltuieli de asistența juridică în mărime de 4 000,00 lei.

Acțiunea reconvențională la cererea Ninei Andronic împotriva Ludmillei Roman cu privire la declararea nulă a certificatului de moștenitor legal; radierea din registrul bunurilor imobile a OCT Hîncești a dreptului de proprietate a Ludmillei Roman asupra imobilului cu nr. cadastral 5301203.326; constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesie de către Galina Postica a averii succesoriale a Mariei Costin; recunoașterea după Galina Postica a dreptului de proprietate asupra casei de locuit și a terenului cu numărul cadastral 5301203.326 ca succesor în drepturi după decesul Mariei Costin; recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare; recunoașterea dreptului de proprietate a Ninei Andronic asupra casei de locuit și a terenului cu numărul cadastral 5301203.326 în urma încheierii contractului de vânzare cumpărare a imobilului; obligarea OCT Hîncești de a înregistra dreptul de proprietate a Ninei Andronic asupra casei de locuit și a terenului cu nr. cadastral 5301203.326, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe la 14 iunie 2016 și 17 iunie 2016, Nina Andronic și avocatul Vasile Petrov, în interesele Ninei Andronic au declarat apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Judecătoriai Hîncești din 20 mai 2016, cu emiterea unei decizi noi prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral, iar cererea reconvențională admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 s-a respins apelul declarat de Nina Andronic și avocatul Vasile Petrov, în interesele Ninei Andronic cu menținerea hotărârii Judecătoriai Hîncești din 20 mai 2016.

La 12 decembrie 2016, instanța de apel a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei (f.d. 70, Vol. II).

La 20 februarie 2017, Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat la 20 februarie 2017 este depus în termen, în cazul în care la materialele cauzei nu se regăsește dovada recepționării de către părți a copiei deciziei.

În motivarea recursului Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic au indicat că, nu sunt de acord cu decizia instanței de apel, deoarece au fost încălcate normele de drept material și procedural, prin interpretare eronată și neaplicare a normelor materiale care urmau a fi aplicate speței.

Indică recurenții că, acceptarea moștenirii constituie temei de apariție a dreptului de proprietate conform art. 320 Cod civil, în cazul acceptării succesiunii conform art. 1516 alin. (3) Cod civil, dacă persoana are calitate succesorală conform art. 1500 Cod civil.

Susține că, deschiderea succesiunii după defuncta Maria Costin se confirmă prin certificatul de deces. Vocația succesorală a Galinei Postica se atestă prin certificatul de naștere a respectivei (f.d. 63, Vol. I) care dovedește filiația cu defuncta Maria Costin, și calitatea de succesori legal de clasa I. Intrarea de fapt în posesia patrimoniului succesoral al Galinei Postica după decesul mamei sale Maria Costin se confirmă inclusiv prin Adeverința nr. 2285 din 24 august 2009 eliberată de către Primăria orașului Hîncești (f.d. 42, Vol. I). În speță s-a probat faptul că Galina Postica a început procedura de perfectare a actelor în scopul perfectării dreptului de proprietate asupra imobilului, în baza moștenirii legale prin intrarea în posesie a patrimoniului succesoral, drept dovadă s-a adus certificatul cu privire la valoarea bunului imobil nr. 4310 din 29 februarie 2008 (f.d. 104, Vol. I), însă din cauza decesului Galinei Postica la 01 septembrie 2009 aceasta din urmă nu a reușit să finalizeze procedura.

Consideră că, astfel, instanțele inferioare au neglijat aceste circumstanțe ce a atras neaplicarea corespunzătoare în speță a prevederilor art. 1516, alin. (2) și art. 320 alin. (2) Cod civil.

Au mai indicat că, instanțele inferioare, în raport cu Galina Postica, despre care pârâta-reclamantă în acțiunea reconvențională a invocat că a acceptat moștenirea după decesul mamei sale Maria Costin, eronat nu au făcut diferența între acceptarea moștenirii și efectele juridice ce le produce aceasta, pe de o parte, și оформarea documentară, la notar, a acceptării moștenirii cu înregistrarea dreptului de proprietate în registrul bunurilor imobile, pe de altă parte.

Instanțele inferioare au neglijat faptul acceptării de către Galina Postica a moștenirii după decesul mamei sale Maria Costin, nefiind aplicate prevederile relevante privind apariția dreptului de proprietate și efectele acceptării moștenirii de către Galina Postica.

Afirmă că, prin admiterea acțiunii Ludmillei Roman, instanțele inferioare neîntemeiat au recunoscut-o pe respectiva în calitate de unic moștenitor a defunctei Maria Costin, ce este incorect, or prin aceasta se neglijează drepturile moștenitorului Maria Postica, referitor la care au fost administrate probe privind acceptarea moștenirii.

Au mai indicat recurenții că, prin acțiunea reconvențională s-a cerut instanței să se expună asupra efectelor juridice a transmiterii de către Nina Andronic, Galinei Postica Galina a sumei de 900 dolari SUA și 5000 euro, ce se confirmă prin recipisele anexate la materialele cauzei, în contul procurării casei de locuit și a terenului situat în or. Hîncești, str. S. Lazo 95, dar atât prima instanță cât și instanța de apel au omis să se expună asupra prezentei elementelor actului de achiziție și a naturii transmiterii banilor.

Relevă recurenții că, faptul preluării de către Andronic Nina a bunului cumpărat se atestă atât prin Adeverința ce confirmă că Nina Andronic locuiește în or. Hîncești, str. S. Lazo 95 (f.d. 49, Vol. I), dar și din însăși acțiunea formulată de către Ludmila Roman privind evacuarea Ninei Andronic din casa situată în or. Hîncești, str. S. Lazo 95.

Susțin că, instanțele inferioare au lăsat fără examinare aspectul privind efectele anulării hotărârii judecătorești în baza căreia s-a constatat acceptarea de

către Ludmila Roman a moștenirii după decesul Mariei Costin, hotărâre în baza căreia notarul a instrumentat dosarul succesoral și a eliberat pe numele Ludmilei Roman, certificatul de moștenitor. Instanțele nu s-au expus asupra valabilității certificatului de moștenitor eliberat de către notar, în contextul anulării hotărârii judecătorești în baza căreia notarul a instrumentat dosarul succesoral și a eliberat certificatul de moștenitor Ludmilei Roman.

Totodată susține că, instanțele de judecată nu au dat apreciere juridică faptului figurării înregistrării în Registrul bunurilor imobile a înregistrării dreptului de proprietate în privința bunului litigios după Ludmila Roman, în contextul revocării actului în temeiul căruia a fost oformat dreptul de proprietate dobândit prin moștenire, cât și faptul că prin cererea de majorare a pretențiilor, însăși Roman Ludmila a cerut instanței constatarea faptului acceptării moștenirii după decesul mamei sale Maria Costin, cerința respinsă de către prima instanță de fond.

Au mai indicat că, deși prin cererea suplimentară Ludmila Roman a cerut repunerea în termen a cererii de acceptare a succesiunii, stabilirea faptului acceptării din partea Ludmilei Roman a succesiunii asupra masei succesoriale, rămasă după decesul Mariei Costin din 23 martie 2006, Ludmila Roman nu a adus nici o probă în susținerea cerinței sale.

Deși, Ludmila Roman a cerut instanței constatarea faptului acceptării moștenirii după decesul mamei sale Maria Costin, instanțele inferioare nu s-au referit în hotărârile emise la acest aspect, care este unul fundamental și precede aspectului protejării dreptului de proprietate pretins apărut în urma moștenirii.

Precizează că, Ludmila Roman este o persoană de rea credință ce rezultă din faptul că, necătînd la aceea că cunoștea că sora sa, Galina Postica, după decesul la 23 martie 2006 a mamei sale Maria Costin a continuat să locuiască în imobilul moștenit, acceptând moștenirea, nu a declarat acest fapt instanței de judecată atunci când s-a adresat cu cerere privind stabilirea faptului acceptării succesiunii după decesul Mariei Costin, indicând că este unicul moștenitor, aceasta se deduce cert din hotărârea Judecătoriei Hîncești din 04 octombrie 2011 privind stabilirea faptului acceptării succesiunii de către Ludmila Roman a masei succesoriale rămasă după decesul Mariei Costin.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 22 martie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 25 aprilie 2017, avocatul Irina Toncoglaz, în interesele Ludmilei Roman au depus referințe, prin care și-au expus dezacordul împotriva recursului înaintat, solicitând respingerea acestuia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 mai 2017, recursul declarat de Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic s-a considerat admisibil și s-a fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători pentru examinarea fondului recursului pentru 24 mai 2017.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea

numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Actele cauzei atestă că, la 10 iulie 2013, Ludmila Roman a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ninei Andronic, solicitând admiterea acțiunii, evacuarea din bunul imobil nr. cadastral 5301203.326, situat în or. Hîncești, str. Lazo 95 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 4000 lei, repunerea în termen, stabilirea faptului acceptării succesiunii asupra masei succesoriale rămase după decesul Mariei Costin din 23 martie 2006.

Iar, la 26 noiembrie 2015, Nina Andronic a depus cerere reconvențională împotriva Ludmillei Roman, solicitând declararea nulă a certificatului de moștenitor legal din 27 decembrie 2011, radierea din registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate asupra bunului imobil nr. cadastral 5301203.326, constatarea faptului acceptării succesiunii de către Galina Postica, recunoașterea dreptului de proprietate asupra casei de locuit și a terenului după Galina Postica, obligarea OCT Hîncești de a înregistra dreptul de proprietate asupra casei de locuit nr. cadastral 53001203.326 din or. Hîncești, str. S. Lazo 95, recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare din 2008. Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, Judecătoria Hîncești prin hotărârea din 20 mai 2016 a admis parțial cererea înaintată de Ludmila Roman împotriva Ninei Andronic privind evacuarea din bunul imobil, stabilirea faptului acceptării succesiunii și încasarea cheltuielilor de judecată și s-a dispus: evacuarea lui Ninei Andronic precum și a bunurilor ce-i aparțin, de pe terenul pentru construcții cu numărul cadastral 5301203.326 și din imobilul construit pe acest teren, ce se află situată în or. Hîncești, str. S. Lazo 95, fără acordarea unui spațiu de locuit, în rest pretențiile se resping ca fiind nefondate.

A încasat de la Nina Andronic în beneficiul Ludmillei Roman cheltuielile de judecată formate din cheltuieli de asistență juridică în mărime de 4 000,00 lei.

Acțiunea reconvențională la cererea Ninei Andronic împotriva Ludmillei Roman cu privire la declararea nulă a certificatului de moștenitor legal; radierea din registrul bunurilor imobile a OCT Hîncești a dreptului de proprietate a Ludmillei Roman asupra imobilului cu nr. cadastral 5301203.326; constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesie de către Galina Postica a averii succesoriale a Mariei Costin; recunoașterea după Galina Postica a dreptului de proprietate asupra casei de locuit și a terenului cu numărul cadastral 5301203.326 ca succesor în drepturi după decesul Mariei Costin; recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare; recunoașterea dreptului de proprietate a Ninei Andronic asupra casei de locuit și a terenului cu numărul cadastral 5301203.326 în urma încheierii contractului de vânzare cumpărare a imobilului; obligarea OCT Hîncești de a înregistra dreptul de proprietate a Ninei Andronic asupra casei de locuit și a terenului cu nr. cadastral 5301203.326, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Iar, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 s-a respins apelul declarat de Nina Andronic și avocatul Vasile Petrov, în interesele Ninei Andronic cu menținerea hotărârii Judecătoriei Hîncești din 20 mai 2016.

Întru argumentarea soluției, instanța de apel a reținut că, existența raportului juridic de succesiune legală se confirmă prin manifestarea relațiilor de rudenie între Costin Maria, Postica Galina și Roman Ludmila precum și lipsa testamentului care ar presupune distribuirea averii succesoriale în alt mod decât cel prevăzut la art. 1499 Cod Civil.

A precizat instanța de apel că, la 27 decembrie 2011, dreptul de proprietate asupra bunului imobil litigios este înregistrat în registrul bunurilor imobile (f.d. 78, Vol. I), în baza certificatului de moștenitor legal nr. 5287 din 27 decembrie 2011 eliberat de notarul public Murzac Olga (f.d. 77, Vol. I) în baza hotărârii Judecătoriei Hîncești din 04 octombrie 2011 privind stabilirea faptului acceptării succesiunii de către Ludmila Roman a masei succesoriale rămase după decesul Mariei Costin (f.d. 79, Vol. I). Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești din 12 mai 2014, a fost admisă cererea de revizuire depusă de Nina Andronic a hotărârii din 04 octombrie 2011 privind stabilirea faptului acceptării succesiunii de către Ludmila Roman a masei succesoriale rămase după decesul Mariei Costin, cu casarea acesteia și scoaterea cererii de pe rol și închiderea procesului civil (f.d. 117-120, Vol. I), soluție menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău.

Totodată, reținând că, cerința privind evacuarea înaintată de către intimată, se circumscrie atributelor conferite în calitate sa de succesor legal asupra imobilului în litigiu, or în conținutul juridic al dreptului de proprietate se regăsește dreptul de folosință al bunului, iar ultima în calitate de moștenitoare legală a defunctei Mariei Costin, are un interes născut și actual, personal și direct în promovarea acțiunii. Mai mult ca atât instanța de apel a reținut că moștenitorul trebuie să întrunească cumulativ două condiții, și anume, condiția pozitivă, aceea de a avea capacitate succesorală, și condiția negativă, cea de a nu fi nedemn de a

moșteni și vocația (chemării) succesoriale, fapt ce denotă că apelanta nu este în drept de a solicita acceptarea succesiunii de către Galina Postica.

Mai mult ca atât, a menționat instanța de apel că, la materialele cauzei sunt lipsă înscrisurile care atestă că Galina Postica deține cu drept de proprietate bunul imobil în litigiu, iar recipisele anexate la materialele cauze nu reprezintă acte translativă a dreptului de proprietate a bunului imobil în litigiu.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelanții Nina Andronic și avocatul Vasile Petrov, în interesele Ninei Andronic, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a pricinii dedusă judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În acest sens, Colegiul remarcă că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a constatat că pricina a fost soluționată corect de prima instanță, cu aplicarea corectă a normelor materiale și procedurale.

Însă, la acest capitol, Colegiul consideră necesar a menționa că, instanța de apel nu a reținut și nu a dat o apreciere faptului că, prima instanță în dispozitivul hotărârii nu s-a expus asupra cerinței de repunere în termen, necătînd la faptul că Ludmila Roman a solicitat repunerea în termen a acțiunii, iar în partea motivată a hotărârii, prima instanță evaziv s-a expus asupra acestei cerințe, fără a o motiva.

Mai mult ca atât, prima instanță dispunând admiterea parțială a acțiunii Ludmilei Roman cu evacuarea Ninei Andronic, nu s-a expus asupra efectelor anulării hotărârii în baza căreia s-a constatat acceptarea moștenirii de către Ludmila Roman, după decesul Mariei Costin, iar instanța de apel a menținut hotărârea.

În atare condiții, instanța inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin.(2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării pricinii probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza *Suominen vs. Finlanda*, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza *Van de Hurk v. Olandei*, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza *Dulaurans v. Franței*, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza *Artico v. Italiei*, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta menținerea hotărârii primei instanțe.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării pricinii pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care argumentele invocate în cererea de apel nu au fost reținute. Mai mult, nici nu au fost supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanțele ierarhic inferioare nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudicare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudicarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Nina Andronic și avocatul Ion Sîmboteanu, în interesele Ninei Andronic.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ludmila Roman împotriva Ninei Andronic cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, evacuarea din bunul imobil și încasarea cheltuielilor de judecată, și

cererea reconvențională înaintată de Nina Andronic împotriva Ludmilei Roman cu privire la declararea nulă a certificatului de moștenitor legal, radierea din registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Galina Stratulat

judecători

Iuliana Oprea

Ion Druță

Dumitru Mardari

Tamara Chișca-Doneva